

Székesfehérvári drogellenes stratégia operatív programja

Készítette:

**Angyal Szabolcs
Domokos Tamás
Dr. Rappant György
Neubauer Tamás
Párkányi András
Ruff Tamás
Sörös Erika
Tóth Balázs
Vajgerné Bóhm Erika**

A Székesfehérvári Kábítószerügyi Egyeztető Fórum a városi drogellenes feladatok meghatározásának első lépéseként elkészítette a helyzetfeltárást, ezt követően elfogadta a drogellenes stratégiát, végül a harmadik fázisban megalkotta az alábbi operatív programot.

Az operatív program célja, hogy a stratégia céljait megvalósítsa a gyakorlatban az alábbi stratégiai alapelvek mentén:

- a városi drogstratégia a tágan értelmezett drogproblémával foglalkozik, mely kiterjed a **legális és illegális** szerhasználatra is
- a drogstratégia a **székesfehérvári lakosú** valamint a városban **tanuló, dolgozó és szórakozó** emberekre és a **helyi intézményekre** vonatkozik
- a stratégiában alapvető fontosságú az **együttműködés és partnerség** a drogügyekben érintett és a drogproblémával foglalkozó intézmények, szervezetek, civil közösségek között
- a stratégia **reális**, városunk teljesítőképességével összhangban lévő mértéket határoz meg a feladatok vállalásában
- kiemelt feladat a **többcsatornás finanszírozás** kialakítása a városi drogprobléma mérséklését célzó feladatokhoz rendelt forrásteremtésben
- a stratégia hatékonyságának alapfeltétele a folyamatos **monitoring** lehetőségének megteremtése (rendszeres véleménykérés, folyamatkövetés, kutatás, adatgyűjtés stb.)
- a városi drogstratégia és annak feladatai **összhangban** állnak a **nemzeti drogstratégiával**

A városi drogstratégia prioritásai a nemzeti stratégia célrendszerével összhangban:

1. A helyi társadalom váljon érzékenyebbé a droggkérdések hatékony kezelése iránt, a város növelje problémamegoldó készségét a drogprobléma visszaszorításában. A kulcsfogalom: **TÁRSADALMIASÍTÁS**
2. Esélyt kell teremteni arra, hogy a felnövekvő generációk képessé válhassanak egy produktív és aktív életstílus kialakítására a városban valamint a legális és illegális drogok visszautasítására. A kulcsfogalom: **PREVENCIÓ**.
3. Segíteni kell a drogokkal kapcsolatba kerülő és a drogproblémákkal küzdő egyéneket és családokat a szociális munka, a gyógyítás és a rehabilitáció útján a szenvedély leküzdésében. A kulcsfogalom: **GYÓGYKEZELÉS**.
4. Csökkenteni kell a drogokhoz való hozzáférés lehetőségét a városban, illetve a meglévő szabályok betartását szigorítani kell. A kulcsfogalom: **KÍNÁLATCSÖKENTÉS**.

1. A drogprobléma társadalmiasítása operatív csomag

1.1 Regionális tanácskozások szervezése és részvétel a fórumokon

A városi KEF működése szempontjából hasznos tapasztalatszerzési lehetőséget jelent, ha bizonyos időközönként részt vesz más települések kábítószerügyi egyeztető fórumaival közös tanácskozáson. Ezen kívül a Fejér megyei KEF-fel külön együttműködési megállapodás keretén belül kell szoros munkakapcsolatot kialakítani

1.2 KEF iroda kialakítása

A KEF iroda a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkáját információgyűjtéssel és annak továbbításával segíti. Egyrészt a KEF tagjai számára juttatja el a működéshez szükséges információkat, másrészt az iskolák, humánszolgáltató intézmények, és együttműködő, illetve érdeklődő szervezeteket tájékoztatja a felmerülő kérdésekben. Az iroda dinamikus és naprakész működéséhez szükséges egy számítógép, egy nyomtató, internetkapcsolat és egy fénymásoló. Az iroda folyamatos működéséhez szükség van rész munkaidős egy koordinációs munkatársra. A KEF iroda a Székesfehérvári Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodában kap helyet, így az ott meglévő adatbázisok és intézményi kapcsolatok még hatékonyabban segíthetik a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkáját.

1.3 Városi drogellenes konferencia

2002. decemberében a KEF városi drogellenes konferenciát tartott a helyi szakemberek, meghívott külső előadók a problémában leginkább érintett korosztály és a szülők bevonásával. A konferenciát évente meg kell szervezni.

1.4 Nyilvános média- és dokumentumtár létrehozása

A KEF irodában kaphat helyet a városi drogrevenenciós média- és dokumentumtár mely a média, a döntéshozók és a szakemberek számára gyűjti és rendszerezi a városban elérhető drogrevenenciós papíralapú, audiovizuális és elektronikus kiadványokat. Emellett a dokumentumtár kézikönyvtárat fenntart majd elsősorban az iskolai drogrevenenciós munkát segítő kiadványokkal.

1.5 Helyi drogellenes kiadványok

A drogprobléma társadalmiasítását segíti elő egy olyan papíralapú városi kiadvány elkészítése, mely elsősorban a tanulóknak és szülőknek szól, s tartalmaz információkat a drogokról, a probléma kezelésének módjairól, illetve a segítő helyekről. A kiadvány tervezett példányszáma 5.000 db.

A városban dolgozó humánszolgáltató szakembereknek (orvosoknak, pedagógusoknak, szociális munkásoknak, védőnőknek stb.) és intézményeknek CD formájában készül kiadvány a városi droghelyzetről, a probléma kezeléséről, a segítő/támogatói/szolgáltatói háttér részletes bemutatásával. A tervezett példányszám: 500 db. CD

1.6 Sajtórovat indítása

A lakosok széles tömegéhez a helyi médián keresztül kell eljutni. Ennek érdekében a Fejér

Megyei Hírlapban és Fehérvári Polgárban állandó drogügyi rovatot kell létrehozni, valamint a Fehérvár TV-ben rendszeressé kell tenni a téma megjelenését filmek és arra épülő esetmegbeszélésekkel (pl. Beszéljünk róla.)

1.7 Alba Droginformációs Rendszer kialakítása, adatgyűjtés és hiányzó helyi kutatások szervezése

A drogellenes munka alapfeltétele, hogy a szakemberek pontosan ismerjék a probléma alakulásának tendenciát. Jelenleg az érintet intézmények eltérő struktúrában gyűjtik a kliensforgalmi adataikat. Ezt – szem előtt tartva a kötelező adatszolgáltatási struktúrákat (EBÜSZ, KSH, OEP stb.) – részben egységesíteni, és az adatszolgáltatást a város felé rendszeresíteni kell „ADR” (Alba Droginformációs Rendszer) néven.

Ezen túlmenően szükség van új empirikus kutatások készítésére elsősorban a leginkább veszélyeztetett korosztály illetve szüleik, valamint problémával foglalkozó szakemberek körében.

1.8 Városi internetes drogportál és on-line tanácsadó

Sem az információk széles körű terjesztése sem a szakemberek közötti kapcsolattartás nem képzelhető el egy rendszeresen karbantartott városi drogportál létrehozása nélkül. A portálon elérhető lesz anonim on-line tanácsadó szolgálat.

2. A prevenció munkájának fejlesztése operatív csomag

2.1 Iskolai drogügyi koordinátorok segítése

Jelenleg 19 általános iskolai és 15 középiskolai drogügyi koordinátor van a városban. Az iskola drogügyi koordinátorok hálózata az iskolai prevenció munkájának fontos bázisa lehet, ha megfelelő szakmai, technikai és anyagi támogatásban részesülnek. A munkájukhoz szükséges technikai eszközöket nem minden iskolában használhatják szabadon. Minden iskolaigazgatónak biztosítani kell, hogy a drogügyi koordinátorok használhassák iskolájuk eszközeit (számítógép, e-mail, telefon, fax, fénymásoló). Ezen túlmenően a SZITI-ben kialakítandó KEF iroda állja majd rendelkezésükre.

Munkájuk anyagi támogatása a városi költségvetés terhére történhet a mindenkori a mindenkori minőségi bérpótlék 200%-ával (jelenleg 7800 Ft/hónap).

2.2 Óvodai és iskolai egészségtervek készítése

Pályázati rendszer keretében ösztönözni kell, hogy a készüljenek el az óvodai és iskolai egészségtervek, ami alapját képezhetik az iskolai drogprevenció munkájának is. Az egészségtervek készítéséhez szakértői anyagot illetve szaktanácsadói segítséget kell nyújtani az intézményeknek. Ezzel párhuzamosan az egészséges iskola/óvoda címre minden évben pályázatot kell kiírni, aminek értékelési alapja az egészségtervek megvalósítása.

2.3 D.A.D.A program támogatása

A rendőrség bűnmegelőzési alosztálya jelenlegi korlátozott humán erőforrásai miatt nem tudja kielégíteni az iskolák D.A.D.A program iránti igényét. A programhoz nyújtott támogatás

lehetővé teszi a humánerőforrás erősítését, ezáltal a rendőrségi iskolai prevenciók program bővülését a városban.

2.4 Drogprevenciók alap vagy közalapítvány létrehozása

A városi drogprevenciók munka elősegítésére létre kell hozni egy elkülönített alapot, melynek a felhasználása pályázati úton történik. A pályázatoknál előnyben kell részesíteni a komplex programokat. Egy-egy nyert programhoz minimálisan 100.000 Ft. támogatást kell nyújtani.

2.5 Vállalkozói forrásteremtés ösztönzése

Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a helyi vállalkozások hogyan tudnak hozzájárulni a városi drogprevenciók munka költségeihez és a társadalmi károk enyhítéséhez. (pl. helyi adóról szóló rendelet módosításával, iparüzési adó drogprevenciók célra való felajánlásának lehetőségével).

2.6 Szabadidős programok bővítése

A rendszeres és változatos (délutáni és hétfégi) programkínálat, szabadidős működési és szervezeti feltételrendszer biztosítása hozzájárul a drogprobléma kialakulásának megelőzéséhez. A szabadidő eltöltései lehetőségek kínálatában évi két forduló pályázati formában ösztönözni, támogatni kell az egészséget szolgáló, közösségfejlesztő programokat. Ezen belül prioritást kell adni a következőknek: a kollégiumi szabadidős programok fejlesztése; a civil szervezetek programkínálatának bővítése, propagálása; együttműködés ösztönzése a történelmi egyházak ifjúsági csoportjainak képviselőivel és a plébániai közösségekkel együttműködés, az iskolai szabadidő szervezők működésének támogatása és városi koordinációja; diákönkormányzatok, öntevékeny ifjúsági csoportok, klubok programjainak támogatása; sportolási lehetőségek kibővítése a városban iskolai sportpályák felújításával, tornaszertárak eszközbeszerzéseinek támogatásával

2.7 Prevenciók humán erőforrás képzése

A városban dolgozó humán szakemberek szakmai fejlődéséhez városi szervezésű továbbképzést kell indítani. Ezen belül kiemelten kell kezelni a drogügyi koordinátorok képzését, prevenciók munkát végző civil szervezetek szakmai kompetenciájának fokozását és a kollégiumi nevelőtanárok szakmai felkészítését. A szakmai ismeretek bővítésén túl az érintettek informatikai tudását is jelentősen fejleszteni kell.

2.8 Humán erőforrás bővítése

Székesfehérváron az iskolák veszélyeztetése változó. Szükséges a krízises, hátrányos helyzetű iskolákban főállású gyermek és ifjúságvédelmi feladatot ellátó pedagógust alkalmazni (Arany J. isk., Szakiskolák, szakmunkásképzők). Ezen túl a városban szükség van a FINTI és az addiktológia osztály orvosai mellett olyan főállású iskola pszichológusra, aki a diákok számára könnyen elérhető.

Emellett az önkéntesek bevonása is fontos feladat, a városban élő humán szakos (orvos, szociális munkás, teológus, pedagógus, pszichológus, stb.) főiskolás, egyetemista hallgatók aktív, és szervezett bevonása a városi drogprevenciók munkába. Ebben a tevékenységében és a célok elérésében az Ifjúsági Iroda és a kortárssegítő képzés nagy szerepet kap ezeknek a fiatalok feltérképezhetőségében.

2.9 Kortárs segítők működésének segítése

A kortárssegítők képzésének támogatása a Gyermek Ifjúsági és Sportminisztérium által pályázati úton finanszírozott, ezen a területen az információ áramoltatásához szóróanyagokra van szükség, valamint nagy segítség az önerő város általi megfinanszírozása. Biztosítani kell továbbá a kiképzett fiatalokkal való folyamatos kapcsolattartás és szupervízió lehetőségét.

2.10 Drogellenes információs pontok, sarkok létrehozása

Székesfehérváron az orvosi rendelők, védőnői tanácsadók váróhelyiségeiben, az iskolák folyosóin információs sarkokat kell kialakítani, ahol ismertető anyagok, szóróanyagok kerülnek ki.

2.11 Konferencia részvétel támogatása

Nem kell hangsúlyozni, milyen fontos, hogy a szakemberek tájékozódjanak a szakterületüket érintő legfontosabb eredményekről. Ennek megfelelően támogatni kell a városban dolgozó szakemberek konferenciákon, tanulmányutakon való részvételét.

3. A gyógykezelés támogatása operatív csomag

3.1 Együtműködés a megyével a drogambulancia létrehozása érdekében

A gyógykezeléssel kapcsolatos intézményi hiányosságok csak a megyével együttműködve pótolhatók. A drogambulancia létrehozásának feltételei: tárgyi feltételek (vizsgálóhelyiség, adminisztratív helyiség, váró, személyzeti WC, WC betegek részére nemenként, vizelettesztre alkalmas helyiség, orvosi szoba, csoportszoba, íróasztalok, székek, vizsgálóágy, rögzített gyógyszeres páncélszekrény, anyag- és eszköztároló szekrények, zárható dokumentumtároló-rendszer, mozgatható vizsgálólámpa, vérnyomásmérő, fonendoszkóp, sürgősségi táska, személyi számítógép, telefon, diktafon) Személyi feltételek: pszichiáter (heti 60 gondozási óra), pszichológus, segítő foglalkozású diplomás (szociális munkás, gyógy-pszichopedagógus, konzultáns stb.), jogász, asszisztens. A drogambulancia területén elvégzendő vizsgálatok: vizelet-gyorsteszt (drogonként legalább 50 db); pszichodiagnosztikai személyiségteszt, ASI (addikció súlyossági teszt).

Az együttműködés keretében a megye és a város közös finanszírozásában kell kialakítani az új, hiánypótló intézményt.

3.2 Ártalomcsökkentő programok támogatása

A tücsere és metadon programok működtetését egészségügyi kereteken belül az Országos Egészségbiztosítási Pénztár finanszírozásában lehet megvalósítani elősorban a Megyei Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal együttműködve.

Az ártalomcsökkentés nem csak és kimondottan tücsere és metadonprogramot jelenti, hanem mindazt a kezelést és beavatkozást, amely a szekunder prevenció területén belül történik. Ide tartoznak - tevékenységüket tekintve - az alacsonyküszöbű intézmények, amelyek egyéni segítő beszélgetésekkel, csoportfoglalkozásokkal, önsegítő csoportokkal próbálják azokat az ártalmakat csökkenteni, melyek a szerhasználót fenyegetik. Ezek a programok természetesen a Szent György Kórház Addiktológiai Osztállyal együttműködve tudnak csak hatékonyan működni. Tekintettel arra, hogy a jelenleg működő alacsonyküszöbű intézmények törvényileg még nincsenek szabályozva és nem szerepelnek a Szociális Törvényben (ez folyamatban van,

remélhetőleg 2004.januártól megoldódik), a helyi kábítószerprobléma visszaszorítása érdekében kiemelten fontos szerepet kap ezen intézmények megerősítése. Amíg az állami finanszírozás nem rendeződik, rászorulnak ezek a civil alacsonyküszöbű intézmények a város anyagi támogatására.

3.3 Egészségügyi szakemberek továbbképzése

Az orvosok és az orvosok mellett tevékenykedő egészségügyi dolgozók (védőnők, ápolónők, asszisztensek) felkészítése, továbbképzését támogatni és ösztönözni kell. A városban dolgozó házi gyermekorvosokat, háziorvosokat a kötelező továbbképzéseik során tájékoztatni kell a városban működő prevenciós programokról és a gyógykezelések helyi lehetőségeiről. Célszerű, hogy alkalmanként a drogprevenciós munkában résztvevő orvosok, védőnők, egészségügyi dolgozók közös továbbképzésen vegyenek részt a drogkoordinátorokkal és gyermek és ifjúságvédelmi feladatot ellátó pedagógusokkal a hatékonyabb munka érdekében.

4. A kínálatcsökkentést támogatása operatív csomag

4.1 Szigorúbb hatósági ellenőrzés

A nem dohányzók védelméről szóló törvény és a 18 éves korlátok betartása miatt valamint szigorúbb ellenőrzések érdekében rendszeres rendőri járőr szolgálatot kell biztosítani a szórakozó helyek környékére a frekvenciált időpontokban és a járőrszolgálatot ki kell egészíteni a fogyasztóvédelem, és az ANTSZ munkatársával.

4.2 Akcióhatékonyság növelése

A kínálatcsökkentést célzó akciók hatékonyságának növelése érdekében állandó, személyes kapcsolattartást kell kialakítani a kábítószerügyekben dolgozó szakemberek, ill intézmények megbízott munkatársai között. Ezt folyamatos tréningekkel, esetmegbeszélésekkel, oktatásokkal kell biztosítani.

4.3 Gyógyszer hozzáféréseinek csökkentése

Az iskolai elsősegély ládák tartalmát és a pedagógusok által gyermekeknek adott gyógyszereket szigorúbban kell ellenőrizni. Ennek érdekében tanulmányt kell készíteni arról, hogy a tanulók hol, mikor és milyen körülmények között milyen gyógyszerekhez juthatnak hozzá.

A gyógyszerészek, gyógyszertárban dolgozók részére oktatásokat kell tartani, fel kell hívni a figyelmet a vényhamisításra, valamint a receptekkel elkövetett bűncselekményekre. Célszerű jelző rendszert kell kialakítani, hogy a gyanús esetekről a rendőrség azonnal tudomást szerezzen.